

ՍՈՆԱՅԻՆ ԴՃՈՒԱՐԱԳՈՅՆ ԵՐԵՔ ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Posted on February 26, 2013 by Keghart

Category: [Opinions](#)

Էզկի Պաշարան, «Ռատիքալ», 14 Յունուար 2013, Հայացուց՝ **Գրիգոր Կեօքճեան**, Պէյրուզ

Սոնա Թաթոյեան, որ կը պատրաստուի ժապաւենի վերածել «Երկինքէն երեք խնձոր ինկաւ» գիրքը, կանգնած է հակադիր երկու կողմերու միջեւ. «Հայկական սփիւռքը զիս կը մեղադրէ այս ժապաւենին համար. վստահ եմ՝ թուրքերն ալ զիս պիտի մեղադրեն հոն Տեղասպանութիւնը պատմելու համար», կ'ըսէ ան:

Սոնա Թաթոյեան (35) Ամերիկա ծնած եւ մեծցած հայ մըն է, դերասան եւ ժապաւենի արտադրիչ. կը պատրաստուի մեծ ժապաւեն մը արտադրել՝ հիմնուելով Միշլին Ահարոնեան-Մարքոմին գրած «Երկինքէն երեք խնձոր ինկաւ» գիրքին վրայ: Բեմագրութիւնը պիտի գրէ կողակիցը՝ Խոսէ Ռիվերա, որ բեմագիրն է առասպելական Չէ Կեւարայի կեանքը պատմող ժապաւենին: Բեմադրիչն է հնդիկ Շեխար Քափուր, որ Օսքարի թեկնածուներու շարքին է իր «Էլիզապեթ» ժապաւենով. նկարահանումները պիտի սկսին այս տարուան վերջաւորութեան: Ուզեցինք, որ Սոնային պատմութիւնն ու այս ժապաւենը պատրաստելու պատճառները լսեք, ճիշդ ալ Անատոլուի մեծ սիրահար՝ Հրանդ Տինքին մահուան վեցերորդ տարելիցի այս օրերուն: Ուզեցինք, որ զայրանաք, ցաւիք, ճանչնաք, տեսնեք Հրանդին պատմած նշանաւոր «Ճեղքը գտած ջուրը» եւ սիրեք:

Էզկի Պաշարան, «Ռատիքալ», 14 Յունուար 2013, Հայացուց՝ **Գրիգոր Կեօքճեան**, Պէյրուզ

Սոնա Թաթոյեան, որ կը պատրաստուի ժապաւենի վերածել «Երկինքէն երեք խնձոր ինկաւ» գիրքը, կանգնած է հակադիր երկու կողմերու միջեւ. «Հայկական սփիւռքը զիս կը մեղադրէ այս ժապաւենին համար. վստահ եմ՝ թուրքերն ալ զիս պիտի մեղադրեն հոն Տեղասպանութիւնը պատմելու համար», կ'ըսէ ան:

Սոնա Թաթոյեան (35) Ամերիկա ծնած եւ մեծցած հայ մըն է, դերասան եւ ժապաւենի արտադրիչ. կը պատրաստուի մեծ ժապաւեն մը արտադրել՝ հիմնուելով Միշլին Ահարոնեան-Մարքոմին գրած «Երկինքէն երեք խնձոր ինկաւ» գիրքին վրայ: Բեմագրութիւնը պիտի գրէ կողակիցը՝ Խոսէ Ռիվերա, որ բեմագիրն է առասպելական Չէ Կեւարայի կեանքը պատմող ժապաւենին: Բեմադրիչն է հնդիկ Շեխար Քափուր, որ Օսքարի թեկնածուներու շարքին է իր «Էլիզապեթ» ժապաւենով. նկարահանումները պիտի սկսին այս տարուան վերջաւորութեան: Ուզեցինք, որ Սոնային պատմութիւնն ու այս ժապաւենը պատրաստելու պատճառները լսեք, ճիշդ ալ Անատոլուի մեծ սիրահար՝ Հրանդ Տինքին մահուան վեցերորդ տարելիցի այս օրերուն: Ուզեցինք, որ զայրանաք, ցաւիք, ճանչնաք, տեսնեք Հրանդին պատմած նշանաւոր «Ճեղքը գտած ջուրը» եւ սիրեք:

Հարցում.- Քանի՞ տարեկան էիք, երբ տեղեկացաք 1915-ի պատահարներուն մասին:

Պատասխան.- Անցեալները ինծի վերաբերող պատմութիւն մը լսեցի: Հինգ տարեկանիս

Հալեալ կը գտնուէինք, եւ քոյոս երեք տարեկան էր եւ տակաւին չէր մկրտուած. եւ ճիշդ այս պատճառով զինք բարկացնելու համար, «դուն թուրք ես» կ'ըսեմ եղեր. զարմիկէս լսեցի այս պատմութիւնը. այսինքն այս նիւթին կապուած գիտակցութիւնս շատ կանուխէն է:

Հ.- Ձեր ծնողները հալեալացի են, իսկ դուք Ամերիկա ծնած եւ մեծցած էք, այդպէս չէ՞:

Պ.- Այո, այդ պատճառով կեանքս միշտ երկու աշխարհներու միջեւ բաժնուեցաւ: Ամառուան արձակուրդներս Հալեալի գիւղերէն մեկուն մէջ, մօրս ընտանիքին մօտ կ'անցընէի: Հալեալ ապրող մօրս մօրաքոյրը շատ զգայուն էր հայոց պատմութեան եւ Յեղասպանութեան նիւթերուն առնչութեամբ. շատ պատմութիւններ լսած եմ անկէ:

Հ.- Փրկուածներէ՞ն էր ան:

Պ.- Հայրն ու մայրը, այսինքն իմ մեծ հօրս եւ մեծ մօրս ծնողները այդ շրջանին Այնթապ կ'ապրին եղեր: Հալեալ փախչելով՝ կը փրկուին ցեղասպանութենէն: Ես շատ հետաքրքիր մանուկ եղած եմ. հարցումներուս ամենաճիշդ պատասխանը կ'առնէի մօրաքոյրէս: Ամենամեծ հարցումս կ'ըլլար՝ «Մենք հայ ենք, ինչո՞ւ Հալեալ կը գտնուինք, ինչո՞ւ մեր շուրջը արաբներ կան». ան ալ կը ջանար պատասխաններ գտնել. սակայն վերջաւորութեան, ամառուան արձակուրդս կը վերջանար, եւ ես ստիպուած՝ կը վերադառնայի Ինտիանա: Վերամուտին առաջին օրը կը խառնշտկէի պատմութեան գիրքը, որպէսզի ամբողջացնեմ մօրաքրոջս պատմածները. եւ անշուշտ տող մը իսկ չէի գտներ. կը մատնուէի տարակուսանքի:

Հ.- Ձեր մօրաքրոջ պատմածներէն:

Պ.- Ո՛չ, անիկա առնչուած է ամերիկացիներուն պատմութիւնը մեկնաբանելուն հետ, որովհետեւ ընտանիքիս ապրածներուն հետ կապուած առարկայական փաստեր կը տեսնէի. ընտանիքիս մէկ մասին Սուրիոյ մէջ մնացած ըլլալն իսկ բաւարար էր: Առտու մը, Այնթապի իրենց տունը լքելով, ապաստանած էին Հալեալ քաղաքը: Ուրիշ փաստ մըն էր, օրինակ, մեծ մօրս մօրը եւ մեծ հօրս բնաւ հայերէն չիմանալը: Հօրս ընտանիքը ուրճացի եղած է. զանոնք հաւանական պատահելիքներուն մասին նախազգուշացնողները եղած են իրենց թուրք բարեկամները, եւ ժամանակին փախչելով՝ փրկուած են:

Հ.- Երբ այս տեղեկութիւնները կը կուտակուէին ձեր գլխուն մէջ, դուք ի՞նչ փոփոխութիւններ կրեցիք:

Պ.- Երկար ժամանակ հարցեր ունեցայ հայկական ինքնութեանս հետ, որովհետեւ, խորքին մէջ իսկական ամերիկացի մըն էի տարուան մեծ մասը. յետոյ Հալեալ կ'երթայի, ուր արգիլուած էր կարճ տաբատ հագուելով հանգստօրէն պտտիլ. Այդ պատճառով կ'ատէինք Հալեալ երթալ. սակայն մայրս ամբողջ ձմեռը կ'անցընէր այնտեղի իր ազգականները տեսնելու երազով: Այդ պատճառով կ'երթայինք, եւ ես այդ միջոցին

կ'ըլլայի ամերիկացի մը, կ'ըմբոստանայի. իսկ երբ դպրոց վերադառնայի, հաստ եւ սեւ յօնքերով, աղուամագով եւ տարօրինակ անունով հայ աղջկան մը կը վերածուէի. այդ պատճառով կ'ատէի հայ ըլլալս, որովհետեւ աչքերը ուղղուած էին վրաս. մանուկ մը կ'ուզէ պատկանելիութիւն ունենալ, ես որեւէ տեղի չէի պատկաներ:

Հ.- Ձեր հայրն ու մայրը ի՞նչ կը պատմէին 1915-ի մասին:

Պ.- Այս նիւթը թապու մը չէր, սակայն եթէ ես նիւթը չբանայի (որ յաճախանքի վերածած էի որոշ ժամանակ մը), իրենք չէին բանար: Սակայն տուած բոլոր հարցումներու միշտ արդարօրէն պատասխանած են: Մեծ էր հօրս եւ մօրս սերը Թուրքիոյ եւ անոր մշակոյթին հանդէպ, տարիներով, դպրոցի ճամբուն վրայ, ստիպուած եղած եմ ինքնաշարժին մէջ Ձերի Միւրեն լսելու. գլխացաւ կ'ունենայի. մայրս մինչեւ այսօր արբանեակային թրքական կայաններուն եւ դիպաշարերուն կը հետեւի: Տան մէջ թուրք երգիչի մը ձայնը կը լսէի, մինչ ձեռքս կ'ըլլար Հայոց ցեղասպանութեան վերաբերեալ գիրք մը:

Հ.- Ձեր մայրը՝ Թուրքիոյ հիացող մը, Յեղասպանութիւնը ինչպէ՞ս կը պատմէր ձեզի:

Պ.- Շատ պարզ. երբեմն, «Այո՛, մեզի հանդէպ շատ չարիք գործած են», կ'ըսէր եւ ինծի հետ կը զայրանար. յետոյ կը սկսէր գովելու Անատոլոյի մարդը, ճաշը, հողը. կը կարծեմ, որ շնորհիւ իրեն սորվեցայ, թէ պետութեան մը գործած չարիքը պէտք չէ բեռնել այդ պետութեան մէջ ապրող մարդոց վրայ, իսկ որեւէ տեղ չպատկանելու զգացումը տեսայ համալսարանի, դասախօսիս՝ Մայա Անքելուի մօտ. տեսայ, թէ ինչէ՛ր ապրած էր Ամերիկայի մէջ իբրեւ սեւամորթ: Օր մը, դարձեալ, երբ իր առաջարկած մէկ գիրքը կը փնտռէի գրավաճառին մօտ, տեսայ ամերիկահայ գրող Փիթըր Պալազեանին գիրքը. ընթերցումիս աւարտին սաստիկ զայրոյթի եւ ազգայնականութեան հոսանքի մը բռնուած էի:

Հ.- Ինչպէ՞ս էր:

Պ.- Շարունակ կը կրկնէի՝ «Ասիկա ինչպէ՞ս կըրցան ընել մեզի», «Տակաւին ինչպէ՞ս կրնան ուրանալ, եւ զլանալ նոյնիսկ ներողութիւն մը», զայրոյթս թէ՛ Թուրքիոյ հանդէպ էր եւ թէ՛ Ամերիկայի, որ զանազան հաշիւներով ձայն չէր հաներ Թուրքիոյ ուրացումի քաղաքականութեան դէմ: Որոշ ժամանակ ետք, կեանքիս մէջ առաջին անգամ ըլլալով, Հայաստան այցելեցի, ժապաւենի մը նկարահանման համար. Չեմ կրնար պատմել, թէ ինքզինքս որքան օտար զգացած էի հոն. ո՛չ ճաշերը, ո՛չ ճարտարապետութիւնը, ո՛չ ալ երաժշտութիւնը իմ գիտցածիս նման էին. դարձեալ օտարական մըն էի, այն ալ Հայաստան կոչուած երկրի մը մէջ՝ իբրեւ հայ: Սակայն հոն ծանօթացայ Միշլին Ահարոնեանի գիրքին, որ կը կոչուէր «Երկինքէն երեք խնձոր ինկաւ», որուն մէջ կը պատմուէր Հայոց ցեղասպանութիւնը սքանչելի կառուցուածքով եւ լեզուով. կախարդական էր, մահամերձ մանուկ մը կ'երեւակայէր, թէ ինչպիսի՛ կեանք մը կ'ունենար, եթէ զինք թուրք կամ քիւրտ մը ազատեր: Ամիջապէս ծանօթացայ գրողին հետ:

